

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se adresează Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Iubirea față de inimi!

Este făcut omul astfel, ca viața înțregă să-i fie o luptă fără sfârșit contra unei mulțimi mari de dușmani. Dușman îi este omului frigul, dușman îi este căldura, dușmane îi sunt vremurile grele, dușmani îi sunt și patimele naturii sale proprii. Și mulțămirea și fericirea multă, puțină, de carea îi este dat, ca să-o pôtă ajunge pre acest pământ, consiste în biruința acestor dușmani.

Lucrăză omul ținic, ca să și pôtă casciga bunurile trebuincioase, prin cari să-se pôtă apăra și să-se pôtă susține în fața acestor dușmani. Este o muncă productivă această lucrare, o lucrare, prin carea chipul lui Dumnezeu depus în om țintese a dobândi omului „asemănarea“ lui Dumnezeu.

Pre lângă dușmanii amintiți mai sus se întemplă adesea, că omul să aibă dușmani și între semenii săi. Și sfânta evangeliă ne poruncese, ca pre acești dușmani se-ii iubim; ér modelul acestei iubiri ni-l arată Domnul nostru Iisus Christos răstignit pre cruce în faptul, că față de cei ce îl batjocura, și'l chinuiesc, se rógă Tatălui său ceresc cu vecinicele cuvinte: „Dómne iértă le, că nu sciu ce fac.“

Iubirea de inimi este cea mai mare virtute a creștinului și cel mai frumos și mai sublim mod, în carele se manifestăză sêmțul de pietate creștină. Cu privire la această virtute scrie sfântul Augustin următoarele:

„Nu putem face deapropelului nostru mai mare binefacere, decât iertându-i din inimă greșelele, cari le-a comis față de noi. Deórece nu este nici un lucru mare a face bine celui ce nu ne a făcut nici un rău. Semn de nobleță și de avevărata bunătate dă omul atunci, când iubese pre inimicul său, și

când totdeuna face bine aceluia, carele îi-doresce și la ocasiuni date îi face rău. Întru acesta se arată omul ascultătoriu de cuvântul Domnului: „iubiți pre vrășmașii vostri, faceți bine celor ce vă urăsc, și rugăți-vă pentru cei ce vă gonesc“ (Mateiu 5. 44.) Acastă iubire este de altcum un dar, pre carele îl posed numai acei ómeni, cari prin perfecțiunea lor creștină s'au știut să-se facă pre sine vrednici fii ai lui Dumnezeu. A-și câștiga această perfecțiune creștină prin rugăciune, prin fapte bune și prin luptă îndelungă și neîntreruptă cu sine însuși este, și trebuie să fiă ținta și tendența fiecărui om. Marea mulțime a ómenilor este lipsită de acest înalt dar dumnezeiesc (de a iubi pre dușmani). Dar când gândim, că și acestia se rógă lui Dumnezeu cu cuvintele: „și ne iértă nouă păcatele, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă,“ — atunci trebuie să privim de împlinită această făgăduință, când omul și dacă nu s'a putut ridica pre sine la idealul creștină al iubirii de inimi, — cel puțin iértă din inimă vătămările primite dela alții, când acestia îl rógă de iertare. De altcum pre omul, carele pentru vătămări comise asupra noastră se rógă de iertare, prin ce își recunoșce, și sêmte greșela, nu-l mai putem privi de inimic.“ (Augustin Euchiridion ad Laurentium.)

Sântul Ambrosiu vorbind despre iubirea de inimi în cartea sa despre datorințele preoților scrie următoarele:

„După modul, în carele privesc ómenii vătămările și nedreptățile, ce li-le fac alții, societatea ómenă după sfânta scriptura se pôte împărți în trei clase: cei slabi în fața vătămărilor și nedreptăților primite dic: „ochiu pentru ochiu,“ „dinte pentru dinte“;

ér ómenii, cari au intrat pre calea, carea conduce la perfectiunea morală creștină, nu răsplătesc nici odată celor ce îi bățjocuresc, și îi vatămă. Ómenii perfecti moralmente în fața vatămărilor și nedreptăților, pre cari li-le fac alții, răspund cu apostolul Pavel: „batjocoriți fiind noi binecuventăm.“

Sfântul Ioan Chrysostom scrie în privința acésta între altele următoarele:

„Precum Dumneđeu a făcut lumea din bunătate și din îndurare cătră némul omenesc: tocmă așa sântem datori și noi ómenii, ca se fim îndurători față de deaprópele nostru, ca și noi să obținem dela Dumneđeu îndurare. Acéstă îndurare a noastră față de deaprópele este cel mai bogat isvor de lumină. Să ne însemnăm bine acésta, și să fim îndurători, cătră cei ce ne sunt datori, fiă în bani fiă pentru vatămările comise asupra noastră. Nimenea să nu gândescă la rěsbunare, dacă nu voiesce, ca să-și facă sieși rău. Dacă nu ierți altuia, nu-i causezi acestuia, atâta durere, pre câtă îți causezi ție. Dacă îl persecuți tu pre cel ce îți face rău, îți faci ție însuți daună; ér dacă nu-l persecuți, atunci îl ajunge pedépsa lui Dumneđeu, și ție îți dobândesci dela Dumneđeu iertarea păcatelor. Întru acésta ne vom asemăna cu Dumneđeu, dacă vom iubi pre toți, și pre dușmanii nostri, și nu dacă vom face semne și minuni.“

Am înregistrat aici aceste citate din sfinții părinți, ca vorbind despre acéstă înaltă virtute creștină, de iubirea de dușmani să-ne aprofundăm în acele frumoșe timpuri, în cari era atât de puternică morala creștină.

Și când ne aprofundăm în aceste idei înaltătoare de inimă, constatăm pre de altă parte faptul istoric, că poporul nostru în totdeauna a voit și a lucrat, să-și întemeieze bună starea și viitorul numai trăind și lucrând condus de morala evangelică.

Sub scutul și conducerea doctrinei evangheliei Domnului voiesce, și lucrăză și astăzi poporul nostru a-și întemeia vieța și desvoltarea.

Când constatăm acésta, nu putem tăgădui pre de altă parte, că din cauza greutății vremurilor și multelor năcazuri, prin cari am trecut în decursul veacurilor, biserica noastră cu mijlocele puține, cari i-au stat la dispusețiune nu a putut lucra cu destul succes în toate direcțiunile și pre toate terenele vieții.

Chiar pentru acésta cu puțință este, ca pre ici, pre colo, să mai fiă în sinul poporului nostru câte o mică sēmēnță de dușmăniă, un lucru, carele de altcum se vede în genere la ómeni și la popóre în toate părțile.

Astăzi situațiunea bisericii s'a schimbat și în punctul acesta. Astăzi în genere se observă la poporul nostru mult mai puțin din ceea ce numim dușmăniă; ér faptul acesta ne dovedesce, că biserica și-a făcut, și scie a-și face datorința.

Ne bucurăm neapărat de acésta. În acéstă bucuriă însă ne aducem tot de odată aminte, că pre terenul vieții morale calea cătră progres și perfectiune este fără sfērșit. Acéstă cale se începe cu plăcerea de lucru și de vieță, și se termină cu iubirea deaprópelui în forma cea mai înaltă a ei, întru iubirea față de dușmani. Lucrăm noi cei ce sântem în servițiul sfintei noastre biserici, și lucrăză neobosit și poporul nostru. Și dacă lucrul poporului nostru nu produce, și nu pôte produce astăzi, în grelele împrejurări, în cari trăim destule rezultate, ca să-i ușureze și înlesnescă în măsură mai mare desvoltarea, cauza este de sigur împrejurarea că biserica și școlele noastre nu au avut de sigur timpul fisic necesariu, ca să-i predea în deplină măsură cunoștințele necesare pentru un lucru mai spornic și mai îndestulitoriu pre toate terenele vieții.

Sântem însă creștini, și creștinătății noastre avem să mulțămim tot ceea ce avem. Și deci natural este, că în mersul nostru cătră perfectiunea creștină vom șci să-ne emancipăm de mici divergențe, ce pot să se ivescă din când în când, și căutând împărația lui Dumneđeu toate să ni-se adaogă nouă.

Sântirea bisericii din Alba-Iulia.

Un act înnălțătoriu de inimă sa sevērșit Dumineca trecută în Alba-Iulia.

În acéstă zi, precum cetim în „Telegraful Român“ s'a sântit prin Escelenția S'a Înalt Présanțitul Domn Archiepiscop și Metropolit M i r o n R o m a n u l biserica din Alba-Iulia.

Escelenția Sa a sosit la Alba-Iulia Sâmbetă în 18 Septemvre la 8 óre diminēța, fiind întâmpinat și bineventat cu totă căldura inimii de preoțiimea tractuală, de numeroși inteligenți de deputațiunile bisericesci și politice și de un nespus de mare număr de popor.

La vorbirea de bineventare, cu carea a fost întâmpinat la gară în numele clerului și poporului de părintele administrator protopresviteral N. Ivan, Escelenția Sa răspunse în termini de tot măgulitori. A fost o dorință a inimei mele, a đis între Altele Escelenția Sa, ca să cercetez aceste locuri pline de amintiri istorice, să viu în mijlocul dreptcredincioșilor

mei fi sufletesci din vechia noastră metropolă, despre care făcu amintire On. D. administrator. Am simțit o mare bucurie, că mi se dă ocaziune să ved manifestat simțul de pietate și fapte nobile creștinesci al fiilor mei sufletesci, pentru săvârșirea cărora Ve îndemn spre binele și prosperarea bisericii noastre și a scumpei noastre națiuni și patrii. Apoi Escelenția se recomanda bună-i voințe a preoțimei tractuale. Uralele de „să trăiască“ erau nesfârșite.

După acestea salută pe Escelenția Sa primariul orașului, dl Novák, care prin cuvinte binesimțite împărtăș Escelenției sale bucuria locuitorilor acestui oraș, de a pute saluta pe Escelenția Sa, sêmțindu-se preaonorați prin prezența Escelenției Sale. Urmare apoi prezentarea deputațiunilor. Deputațiunea bisericii gr. cat. fu condusă de P. On. D. protopop Micu. Escelenția Sa se întretinû cu toți, ce-i prezentați, apoi suindu-se în trăsură îl urmă imposantul convoiu de preste 60 trăsuri și popor, care alerga din toate părțile.

Actul sfințirii se sevârși Duminecă cu totă solemnitatea. După ocolirea bisericii și cetirea evangeliilor prescrise se făcu sfințirea și stropirea cu apă sfințită, și se așezară sfințele môte. După acésta Escelenția Sa ținû o classică vorbire pastorală, din carea înregistrăm aici după „Telegraful Român“ următoarele :

După desastrese, ce a avut să le îndure în decurs de 200 de ani sânta noastră biserică, ne-am vedut reinălțată metropolia noastră ort. rom. Sêm o deosebită plăcere, că mă aflu în vechia noastră metropolă, în residența de pie memoria a metropoliților ortedocsi români, ale căror virtuți istoria le povesteste din generațiune în generațiune. Cu inima dulce, cu cuget curat am venit în mijlocul drept-credinciosului meu popor, pentru a-l îmbărbăta și mai departe la fapte mari și bune, în mijlocul credinciosului meu popor, care cu toate furtunile, ce s'au descărcat asupra acestei biserici, a știut să o apere și să o scutescă în decursul sutei de ani, de când ea a fost zidită. După-ce cu ajutorul lui Dumnezeu am putut sevârși și actul sântirei, reclamat prin repararea din temelie a bisericii, cade-să a ve pune la inimă și a ve reîmprospeta în liniamente generale următoarele 4 virtuți, care să caracterizeze pe drept-credinciosul meu popor : Stăruința în credința străbună să fie cea dintâi datorință a fiilor mei, căci în puterea acestei credințe vom afla mântuirea vecinică, în puterea acestei credințe se consolidează nêmul nostru, căci biserica noastră națională este. Acésta vir-

tute, acésta datorință trebuie îndeplinită cu scumpătate, reclame ea cele mai mari jertfe ; pentru credința străbună să fim gata totdeauna a ne jertfi viața. Îndeplinirea acestei datorințe nu învôlvă în sine însă ca să nu trăim în bună înțelegere cu celelalte confesiuni, interesul creștinătății și al religiosității și interesele nêmului nostru o reclamă acésta. — În aceste momente sêrbătorești să ne aducem aminte de capul statului de Maiestatea Sa prea bunul nostru împêrat și rege, dela carele avem totul până la stadiul, în care suntem. Românul a fost totdeauna loial, loialitatea lui față de tron și casa domnitore au rămas proverbială. Acésta virtute să o cultivăm cu scumpătate și pe viitoriu. — Prosperarea patriei depinde dela ordinea socială în stat și dela împlinirea datorinții cetățenilor. Românul a fost totdeauna omul ordinei și a împlinit cu scumpătate datorințele cetățenesci. Una dintre cele mai înalte virtuți este iubirea deapropelui, ea este și caracteristica Românului. Dela acésta iubire condiționează mult desvoltarea națională, și desvoltarea statului, pentru că numai iubindu-se naționalitățile împreună se pot realiza lucrurile mari : consolidarea patriei și prosperarea naționalităților pe toate terenele și cu acésta și prosperarea statului.

Terminând cu acésta partea sântirei actului sântei biserici, mulțămesc drept-credinciosului popor, că s'a prezentat în număr așa de însemnat, mulțămesc domnilor de confesiuni streine și de diferite stări, că prin prezența lor au înălțat actul sêrbătoreșc și îi invit pe toți a asista la sânta liturgie. Cu urale puternice de „să trăiască“ a fost primit cuvântul arhieresc.

După acésta se oficia prin Escelenția Sa cu mare asistență sfânta liturgiă, la finea căreia Escelenția Sa boteză cu apă sfințită imensul număr de popor adunat de a fi față la acest sfânt act.

Să dea Dumnezeu ca sfințele rogăciuni ridicate și de astă dată de Escelenția Sa părintele Archiepiscop și Metropolit să fiă bine primite înaintea Tronului ceresc, și să reverse binecuvântare asupra poporului credincios.

Articolul de lege XXVI din 1893

despre regularea salarelor învățătorilor și învățătoarelor aplicate la școlile elementare susținute de comunele politice și de confesiuni

sanționat în 13 August 1893 și publicat în 10 Septembrie 1893.

§. 1. Acelea din dispozițiunile §-lui 142 al articolului de lege XXXVIII. din 1868 valabil în privința instrucțiunii populare, cari regulază léfa învă-

țătorilor ordinari și adiuncți, se estind și asupra învățătorilor ordinari și adiuncți dela școlele populare susținute de cătră confesiuni.

În virtutea aceloră, salariul unui învățător ordinaru dela aceste școle populare — afară de locuință cum se cade și grădină de cel puțin $\frac{1}{4}$ de juger — nu-i permis să fie mai mic de 300 fl., ér al unui învățător adiunct mai puțin ca 200 fl. De asemenea se estind asupra școlelor populare susținute de cătră confesiuni și paragrafii 139 și 140 ai art. de lege XXXVIII. din 1868, în virtutea căroră posturile de învățători vacante sunt a se întregi cel mult în decurs de o jumătate de an, și în timpul acesta să se angajeze la școlă un învățător adiunct, mai de parte, că în casul morții învățătorului văduva și orfanii aceluia beneficiéză o jumătate de an computat dela ziua morții de întreg salarul și de locuință.

§. 2. Învățătorii dela tóte școlele populare elementare beneficiéză de un adaus quinquenal de vechime de 50 fl., care se compută de cinci și sê póte urca până la 250 fl.

Acest adaus de vechime nu se póte computa în léfa, care e mai mare de 300 fl.

Timpul de servițiu, care forméză baza acestui adaus de vechime, datéză însă numai dela întrarea în vigóre a acestei legi.

Prescripțiunile unora dintre susținătorii de școle referitóre la adausul de vechime deja existente, sau cari se vor crea ulterior, nu sunt atinse prin aceste dispozițiuni, dacă ele asigură învățătorilor cel puțin un astfel de favor, cum se prevede în acest paragraf.

§. 3. Salarul învățătorului póte consista — după cum se obicinuia și până acum — afara de bani gata și din competențe solvite în naturalii sau din venit de moșie, pe lângă restricțiunea cuprinsă în §-ii 5 și 6 ai acestei legi.

§. 4. Salarul învățătoresc în bani gata susținătoriu de școlă e obligat a-l solvi lunar sau din pătrar în pătrar de an — dar tot-deuna anticipativ.

§. 5. Plătirea unei părți din salarul învățătoresc în naturalii e permisă numai sub condițiunea, dacă susținătorul de școlă stringe aceste naturalii fără intervența învățătorului și le predă acestuia în intervalele și cantitățile stabilite anterior, și anume așa, că ultima rată anuală o predă cel mai târziu la sfârșitul lui Noemvrie.

Dacă s'ar întâmpla, ca susținătorul de școlă să nu plătescă salarul în naturalii al învățătorului în modul prescriis aici, sau dacă acela nu ar correspunde calității mijlocii a productelor, atunci e obligat a plăti în locul naturaliiilor valórea aceloră în bani gata. Prețul naturaliiilor se fixéză în sensul §-lui 143 al art de lege XXXVIII. din 1868.

§. 6. Dacă o parte a salarului învățătoresc consistă din venit de moșie, atunci valórea acestuia e a se fixa, în scopul computării în salarul învățătoresc fundamental de 300 fl., resp. 200 fl., de asemenea

pe baza §-lui 143 al art. de lege XXXVIII din 1868, după detragerea speselor cu cultivarea pământului și a contribuțiilor de ori-ce natură, se compută numai singur venitul curat.

§. 7. Restantele stabilite oficial, pe baza protocolului de evidentă, ce trebuie să pórte susținătorul de școlă în privința salarului învățătoresc, sunt a se percepe dela singuraticii debitori în cale administrativă.

Modalitățile esecutiunii le stabilește ministrul de culte și instrucțiune în comun acord cu ministrul de finanțe în calea ordinațiunii.

§. 8. Dacă învățătorul confesional, în sensul aliniei 3 a §-lui 141 din art. de lege XXXVIII. ex 168, prevede și agendele cantonale, în casul acesta la fixarea salarului învățătoresc competențele învățătoresci și cantonale laolaltă sunt a se lua drept salarul învățătoresc.

§. 9. Autoritățile școlare ale școlelor indicate în §. 1, precum și ale tuturor școlelor elementare comunale sunt obligate ca în decurs de nouă luni, computate dela întrarea legii în vigóre, să asigure prin susținătorii de școle învățătorilor aplicați la școlele lor, dacă salarul aceloră nu correspunde dispozițiunii cuprinse în acel paragraf, salarul minimal de 300 fl. resp. 200 fl., sau apoi, — dacă aceștia, din cauza sărăciei constatate în mod oficial, nu sunt în stare a face acésta, resp. dacă aruncul școlar, ce e a se face în privința școlelor comunale pe baza §-lui 35 al articolului de lege 38 din 1868, e sleit — pot să se adreseze în decursul altor trei luni cu o representațiune motivată cătră ministrul de culte și instrucțiune pentru un ajutor de stat în scopul acoperirii lipsei.

Dacă autoritățile școlare respective în terminul susamintit nu proced nici întruna nici în altă direcțiune, susținătorii de școle confesionale doresc însă cu tóte acestea sê-și susțină școlele lor, atunci la un an după întrarea în vigóre a acestei legi salarul învățătoresc minimal normat în acésta lege se va privi ca fixat de cătră susținătorul de școlă, și acest salar minimal, dacă nu va fi plătit, la plângerea părții respective sau în casul unei arătări din oficiu, se va percepe în cale administrativă.

În cas de insolvibilitate se va aplica față cu confesiunile susținétóre de școle dispozițiunile §-lui 15 al art. de lege XXXVIII din 1868, respective ale punctului 4. §. 6. art. XXVIII din 1876, cu omiterea admoniării de trei ori.

§. 10. Cantitatea salarelor învățătoresci fixată până acum și solvită de cătră susținătorii de școle din propriile lor recourse materiale e a se solvi și de aci încolo nescurtată, respective aceea nu póte fi redusă în scopul cererii unui ajutor de stat.

§. 11. Ministrul de culte și instrucțiune întregesce din suma încuviințată de legislațiune spre scopul acesta salarul învățătorilor poporali din comunele

civile și bisericesci avizate la acésta până la salarul cel mai mic stabilit în acésta lege, — încunoscîntînd organele școlare superior competente, în calea comisiunii administrative municipale, — sub următoarele condițiuni :

a) Comisiune administrativă fixéază cantitatea salarului anunțat de către autoritățile școlare competente și suma, ce lipsește până la salarul cel mai mic stabilit în acésta lege ;

b) de asemenea comisiunea administrativă examinează, dacă calificațiunea învățătorului, ce e a se ajutora, coréspunde cerințelor legii ;

c) la ocuparea acelor posturi învățătoresci, la cari pentru întregirea salarului statul contribuie cu un ajutor, ce trece peste suma de 60 fl., aplicarea învățătorului atîrnă dela încuviințarea ministrului de culte și instrucțiune ; la școle comunale, cari au beneficiat înainte de intrarea în vigóre a legii actuale de un ajutor de stat, respective vor beneficia și de aci înainte, se va modifica procederea la alegerea de învățător circumscrisă în punct 1 din §. 13 al articolului de lege XXVIII. din 1876 conform dispozițiilor actuale ;

d) dacă pentru posturile de învățători amintite sub c) se alege un astfel de individ, resp. se cere încuviințarea pentru un astfel de individ, contra căruia ministrul de culte și instrucțiune, basat pe lege sau din punctul de vedere al statului, pôte face obiecțiuni, în acest cas ministrul va provoca pe cei îndreptățiti la numirea învățătorului, ca în termin preclusiv, ce se pôte estinde la 30 de zile, să alégă un alt individ și să cêră de nou încuviințarea ; dacă însă provocarea ar rămâne fără de rezultat sau dacă cel pentru care se cere de nou de încuviințare, ar oferi din punctele de vedere de mai sus și a dóua óră motiv la obiecțiuni : în cazul acesta numește ministrul de culte și instrucțiune învățătorul fără a mai întreba pe susținătorul de școlă. în privința școlilor populare susținute de către confesiuni însă cu restricțiunea, că învățătorul, ce e a se numi, să se țină de religiunea, al cărei caracter îl are școlă competentă, și că în privința persoanei sale să fie provocate autoritățile bisericesci supreme competente a se declara previe în termin preclusiv.

§. 12. În astfel de comune, în cari întrețin mai multe confesiuni școle populare și fiecare din ele reclamă ajutorul de stat ; tot astfel acolo, unde numai o școlă comunală sau confesională are necesitate de ajutorul de stat, dar acésta o reclamă interese importante de stat, ministrul de culte și instrucțiune, după ascultarea comisiunii administrative municipale, în loc să acorde ajutorul de stat cerut, pôte inființa în sensul §-lui 9 o școlă de stat și totodată cassa școlă comunală sau confesională.

§. 13. Un învățător poporal confesional aplicat în sensul paragrafului premergător cu un ajutor de stat, ce trece peste 60 fl., pôte fi amovat din postul său numai prin o sentență disciplinară adusă de

cătră autoritățile confesionale competente după prescripțiunile lor proprii. Acésta sentență înainte de executare trebuie prezentată totdeauna ministrului de culte și instrucțiune și numai atunci e valabilă, dacă ministrul în decurs de o lună computat dela primirea aceleia nu cere aducerea unei noué sentențe pe basa unui cercetări, ce e a se face cu intervența unui membru esmis din comisiunea administrativă.

Autoritățile confesionale sunt datóre a introduce, la cererea ministrului de culte și instrucțiune, procedura disciplinară în contra unui învățător ajutat de către stat. În astfel de casuri deodată cu provocarea adresată autorităților confesionale pentru introducerea procedurii disciplinare, sau în decursul procedurii ori și când, ministrul pôte detrage ajutorul de stat. Sentențele aduse în casuri de acestea de către autoritățile confesionale, chiar și dacă acelea nu hotăresc amovarea, trebuie prezentate la tóta întemplantarea ministrului, în care cas are să urmeze procedura prescrisă în punctul precedent.

Dacă însă autoritățile supreme ale confesiunii sau nu pornesc în restimp de 14 zile dela primirea ordinului procedura disciplinară, sau, fără a se justifica în mod coréspunător, nu o termină în decurs de 3 luni, sau apoi nu presentă ministrului sentența în interval de 14 zile dela aducerea aceleia, în cazul acesta afacerea disciplinară se va rezolva după normele articolului de lege XXVIII. din anul 1876 în calea comitetului administrativ.

De-asemeni după modalitatea prescrisă în legea acum citată comitetul administrativ are chemarea să îndeplinească procedura disciplinară, dacă învățătorul dela o școlă poporală confesională subvenționată, fie cu ori și ce sumă, e învinuit, că urmaresce o direcțiune dușmănosă statului și ministrul cere procedura disciplinară.

Dacă în vre-o afacere disciplinară introdusă la cererea ministrului, sentența pronunțată de ministru, sau adusă prin comisiunea disciplinară a comitetului administrativ și devenită valabilă nu se execută de către autoritățile confesionale respective în sfera lor proprie de activitate în decurs de 14 zile socotite dela înmanuarea sentenței : executarea se va îndeplini în calea oficiilor administrative.

Ca direcțiune dușmănosă statului e a se considera îndeosebi ori ce acțiune, care e îndreptată contra constituțiunii, contra caracterului național, contra unității, contra independenței sau integrității teritoriale a statului, mai departe contra folosirei hotărâte în lege a limbei statului, intimple-se acésta în școlă sau afară de școlă, sau pe teritorul unui stat străin, fie prin grai viu, scrisóre sau tipăritură, reproducere plastică, cărți școlare sau prin alte mijloce de instrucțiune.

§. 14. Dacă susținătorii de școlă nu sunt în stare a plăti adausul quinquenal de vechime normat în §. 2 al acestei legi din mijlocele lor proprii, resp. dacă contribuția de școlă, ce e a se percepe pentru

școlile comunale pe baza §-lui 35 al art. de lege XXXVIII. din 1868, e sleită, atunci se va aplica procedura, care regulează întregirea salariului învățătoresc minimal și susținătorii de școlă vor fi împărțiiți și de un ajutor de stat în scopul acoperirii adausurilor de vechime. În cazul acesta, dacă ajutorul anual acordat sub titlul adausului de vechime se urcă la 90 fl., se vor aplica dispozițiile §-lui anterior 13, — în cazul acela însă, dacă ajutorul primit pentru adausurile de vechime și pentru întregirea salariului se urca cu totul laolaltă la 90 fl. — dispozițiile §§-lor 11 și 13.

§. 15. Dacă la vre-o școlă comună sau confesională vor fi amovați unul după altul doi învățători din postul lor, în cazul acesta în virtutea unei sentențe disciplinare aduse pe baza aliniei 4 a paragrafului 13. ministrul de instrucțiune are dreptul să închidă școlă comună sau confesională și în locul ei să înființeze o școlă de stat.

§. 16. La dorința autorității supreme școlare, ministrul acordă în cadrul sumei încuviințate din an în an sub condițiunile circumscrise în §. 11 și cu consecuențele indicate în §. 12 subvențiunea pentru întregirea salarelor învățătorilor și preste minimul legal până la 400 fl.

§. 17. Ajutorul de stat acordat pentru întregirea salarelor învățătoresci și pentru acoperirea adausurilor de vechime și care e a se pune la dispoziția susținătorului de școlă, nu e permis a se folosi spre alte scopuri. Cu un astfel de ajutor e permis a se împărțiiși numai un învățător, care întrunesc cerințele normate în lege.

§. 18. Întregirea minimului salariului învățătorilor în calea ajutorului de stat e a se face treptat în restimp de cel mult trei ani.

§. 19. Dispozițiunile cuprinse în această lege sunt a se aplica asupra învățătoarelor dela școlile populare elementare ca și asupra învățătorilor.

§. 20. Cu esecutarea acestei legi sunt autorizați ministrul de culte și instrucțiune, precum și ministrii de interne și de finanțe.

D I V E R S E.

* *Te-Deum.* Aniversarea zilei onomastice a Majestății Sale Prégoriosului nostru Împărat și Rege apostolic Francisc Iosif Întâiul, s'a serbat Mercuria trecută în biserica noastră catedrală din Arad cu solemnitatea îndatinată. În această zi s'a oficiat un Te-Deum, și s'au ridicat rugăciuni ferbinți către Cel Atotputernic pentru îndelunga viață și sănătate a Prégoriosului nostru Împărat și Rege și a întregii auguste Case domnitore.

* *Fundațiune pentru un internat în Bucovina.* „Gazeta Bucovinei“ aduce scirea, că venerabilul părinte protopresviter Vasile Cocărlă a facut fundațiune de 20.067 fiorini pentru înființarea și susținerea unui internat, în carele se aște adăpost studenții români, cari frecuentază gimnasiul din Suceava. Acestă sumă s'a predat comitetului societății „Școlă română“, carele în ședința ținută la 23 August a. c. o-a primit cu bucuriă și mulțămire.

Felicităm pre părintele protopresviter Vasile Cocărlă pentru acest nobil și frumos act de pietate creștină, și dorim să aibă cât mai mulți imitatori!

† *Necrolog.* Aflăm cu durere, că onorabilul nostru confrate Dimitriu Popovici paroch în Otlaca în urma unui morb greu și îndelungat, după împărțșirea cu sfintele taine a trecut la cele eterne Joia trecută în 23 Septemvre a. c. în anul 56 al etății și în anul 25 al servițiului său prestat cu zel și credință altariului Domnului, — lasând în cel mai profund doliu neconsolabila sa familiă, numeroși consăngeni și amici, precum și poporul nostru din comuna Otlaca.

Remășițele pămăntesci ale defunctului s'au depus ieri spre odichnă eternă cu solemnitatea meritată.

Depunând o lacrimă de durere pre mormântul defunctului rugăm pre cel Atotputernic, ca pre familia rămasă în doliu să-o consoleze, ér sufletul lui să-l așeze în locașurile dreptilor.

În veci amintirea lui!

* *Foc înfricoșat.* În Babșa, lângă Chisetău, a erupt Dominecă în 1 Octomvre n. c. un foc înfricoșat, care, ajutat de un vânt mare, a prefăcut în cenușă 28 case și toate superedificatele laterale dimpreună cu toate ce erau acolo adunate pre cum vestminte, bucate, nutrețuri. Ômenii erau mai cu samă la s. biserică, că-ci tocmai atunci, pre la 10 ore a. m. era să se ridice s. cruce pre biserica de nou zidită. În fața furiei elementului nimicitoriu pre bieții ômeni i-a cuprins o spaimă și confusiune nespūsă, carea mai crescū și prin aceea, că în comună era mare lipsă de apă. Ajutorii de pompieri și de apă, sosit mai târziu din satele învecinate, d'abia a potut localisa focul. Bieții nefericiți au ramas numai cu ce au avut pe trupul lor. Dintre cei arși nici unul n'a fost asigurat contra focului. Tôtă dauna consciințios prețuită trece preste 20,000 fl. ceea ce pentru comuna Babșa este o lovitură din cele mai grele.

* *Recolta viilor în România.* Cetim în „Curier. Financ.“: Viile din Panciu și cele din Odobesci și împregiurimi, sunt frumoșe și presintă o recoltă mijlociă. În Mehedinți localitate fôrte renumită pentru vinurile sale, lumea se plânge de starea recoltei în viitor. Pe de o parte filocsera care a uscat și pustiit cele mai roditoare și frumoșe plaiuri, pe de alta mana ce a cădūt asupra viilor, au scădūt cu totul atât calitatea, cât și cantitatea vinurilor. Mehedințul, care mai nainte era renumit pentru viile sale astăzi e necesitat a-și procura stocul necesar din alte județe, Râmnic-Vâlcei, Romanăți, Putna dar nici pe acolo nu se găsește. În Severin vinurile prôte au ajuns a se vinde cu prețuri fabuloșe de mari: o calitate ceva bună se vinde până la dece lei vadra și cele într'adevăr bune, chiar 12—13—14 lei vadra de 12 oca.

C o n c u r s e.

Cu ordinațiunea Ven. Consistoriu eparchial de dto 3 Sept. 1893 Nr. 4035 decretându-se sistemisarea unei capelanii temporale lângă veteranul paroch Nicolau Petrilla din Macea, în protopopiatul Chișineului, pentru ocuparea postului de capelan să escrie concurs cu termin de alegere pe Duminecă 31 Octomvrie a. c.

Emolumentele încopciate cu acea parochiă să urcă anualminte la suma de 1000 fl. din care jumătate va fi dotațiunea alegândului capelan.

Recursele ajustate cu testimoniu de 8 classe gimnasiale și maturitate și cu testimoniu de cualificațiune preoțescă de classa întâiă, adresate comitetului parochial din Macea, să le așternă oficiului protopresbiteral în Giula

până la 25 Octomvre a. c. ér sub durata concursului sé se înfățișeze la Sânta biserică din loc pentru de a-și aréta desteritatea în cele rituale, pe lângă stricta observare a dispozițiilor din regulamentul pentru parohii. Să observă, că alegëndul capelan după mórtea parochului, va urma de paroch fără a sé mai supune la altă alegere

Din ședința comitetului parochial gr. or. român din Macea, ținută la 19 Septembre 1892.

Gligor Mădărășan, m. p. Vasiliu Sécui, m. p.
președinte. notar.

Cu învoirea mea: IOSIF BEȘAN, m. p. adm. protopop.

—□—

Pentru ocuparea stațiunei învățătoareși din **S. Săldăbagiu**, în protopresbiteratul Beiușului prin această sé escrie concurs cu termin de alegere pe Dumineca din **17/29 Octomvre**.

Sălariul: 1) în bani gata 120 fl., 2) în prețul alor 8 stăngeni de lemne 48 fl., 3) din 148 de porțiuni de fân 44 fl., din 148 porțiuni de pae 14 fl. 80 cr., din un pământ de 3 cubule venit de 20 fl., din venitele cantorale 20 fl. delă comună 6 cubule de bucate 32 fl., venitul din grădina școliei 5 fl., cari tóte laolaltă dau suma de 303 fl. 80 cr.

Recurenții până în ajunul alegerii își vor substernerse recursele lor cu documentele recerute și au a sé presenta vre-odată la biserică pentru de a-și aréta desteritatea în cele cantorale.

Răbăgani, 8/30 Sept. 1893.

Pentru comitetul parochial și în conțelegere:

Elia Moga, m. p.
protopresb. Beiușului.

—□—

Din fundațiunea "**Teodor Pap**," sé conferese stipendie pre anul școlastic curent 2700 florini, și a-nume: a) pentru școli elem. stipendiul e câte de 50 fl. b) pentru gimnas. infer. și institutele militari inferioare 120 fl. c) pentru gimnas. sup. 150 fl. d) pentru școli de industrie și comerci 180 fl. e) pentru academie séu universitate în provincia 250 fl., ér în capitală séu străine-tate 300—400 fl.

Îndreptățiți la stipendie sunt: a) némurile testatorului și descendенții din familia Dlui Dr. At. Marian Marienescu și Ioan Nedelcu avocat; b) tinerii rom. gr. or. din Giula și descendенții din familia Dlui avocat Nicolau Prostean și c) toți tinerii români gr. or. din diecesa Aradului.

Recursele sé se substernă aici până în **18/30 luni Octobre an. c.**

Arad, 15/27. Sept. 1893.

Consistoriul Aradului.

—□—

Sé escrie concurs pentru un stipendiu anual de 300 fl. (trei sute florini) din fundațiunea "**Paffy**," pentru ascultători de teologie ori filosofie la vre-ofacultate séu universitate.

Recurenții au sé substernă la Consistoriul din Arad recursele până în **12 Octobre st. vechiu a. curinte**, ajustate cu carte de hotez spre dovedirea religiunei ortodoxe și a naționalității române, testimoniu de pe anul trecut școlariu delă cutare școlă mediă séu superioară, și adeverință despre starea materială a recurentului, respective a părinților.

Arad, 9 Septembrie 1893.

Consistoriul Aradului.

—□—

Devenind postul de învățator delă școlă de băeți din **Cuvin**, prin abdicere vacant; pentru deplinirea acestuia sé publică concurs cu termin de alegerea pe **17/29 Octomvre a. c.**

Emolumintele sunt:

1) În bani gata 200 fl. solvinđi în rate lunari anticipative; 2) 20 jughere de pământ comasat prețuit după detragerea contribuției la 140 fl.; 3) 41 metri cubici de lemne din care are a sé încălđi și școlă; 4) Pentru scripturistica 10 fl.; 5) Pentru conferințe 10 fl. 6 cor-tel liber cu grădina de legumi. Despre curatorat sé va îngrji comuna.

Dela recurenți sé poțesce, ca sé aibă calificațiune pentru stațiune de frunte. În lipsa acestora sé vor primi în candidare și cei cu mai puțină calificațiune, eventual și preparanđi absoluți, cari sé vor aplica provisoriu. Cei, cari vor fi în stare a conduce corul vocal miest deja esistent vor fi preferiți.

Recursele adresate comitetului parochial din **Cuvin**, sé se trimiță **M. On. Dnu Iosif Vuculescu**, inspector școlariu în Solymoș u. p. **M.-Radna**, până la **16/28 Octomvre an c.**

Er reflectanții sunt poțitiți a sé presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre la biserică spre a-și aréta desteritatea în cântările bisericesci.

Cuvin, 12/24. Septemvre 1893.

Teodosiu Moțiu, m. p. Ioan Ilca, m. p.
preș. comit. not. com. par.

În conțelegere cu mine: **IOSIF VUCULESCU, m. p.**
inspect școl.

—□—

La autorisarea Venerab. Consistoriu diecesan de dtó 4/16 Maiu a. c. Nr. 47. sé escrie concurs pe parochia vacantă în **Arad**, după mórtea parochului **Elia Dogariu**, cu termin de alegere pe **26 Octomvre a. c. st. v.**

Emolumintele:

a) Una sesiune parochială, cu un venit anual de 400 fl.,

b) În competența de bir prefăcută în bani 300 fl. v. a. delă biserică parochială, — solvinđi în rate trei lunare.

c) Tot în atare competență delă magistratul orășesc din loc 285 fl., solvinđi în rate lunare.

d) Stolele, conform usului de aici, pe basa normei stolari.

Recurenții au sé producă documentele pretinse de statutul organic și regulamentul pentru parochii de clasa primă, în conformitate cu §. 15 din Reg. de parochii.

Recursele astmod ajustate, adresate comitetului parochial, sé le așternă la protopopul concerninte **Moise Bocșan**, în **Arad**, până înainte de alegere cu opt zile; și tot în acest termin preclus în sensul „Regulamentului pentru parochii“ §. 18, recurenții se pot presenta în sânta biserică, pentru a-și aréta desteritatea în rituale.

Arad, din ședința comit. parochial rom. gr. or. ținută în 5/17 Septembrie 1893.

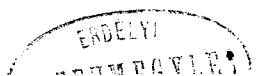
Constantin Donu, m. p. Iosif Moldovanu, m. p.
președ. com. par. notariu com. par.

Conțeles cu: **MOISE BOCȘAN, m. p.** protoiereu.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de parochi la parochia gr. or. rom. de cl. III, din **Fădimac**, sé escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **14/26 Octomvre a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de 30 jugere, parte arétoriu, parte fênaț; întravilanul parochial; delă 180

nri de case câte $\frac{1}{4}$ meți de cucuruz în bómbe și stola usuată aici.

Recursele ajustate conform §-lui 13, din „Statutul organic“, se se trimită până la 12/24 Octomvre a. c. părintelui protopop tractual Georgiu Crăciunescu, în Belinț u. p. Kiszetó; având recurenții a se presenta în vr'o Duminecă ori sêrbătore în biserica locală, spre a-și arêta desteritatea în cântări ori cuvântări bisericești.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: G. CRĂCIUNESCU, m. p. protopresbiter.

—□—

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. oradan dtul 4/16 Maiu, Nr. 624/124 B. 1893, se escrie concurs pentru deplinirea definitivă a parochiei din **B. Sămărtin**, cu termin de alegere pe Dumineca din **10/22 Octomvre a. c.**

Beneficiile încopciate cu acéstă parochiă sunt:

1) Casa și intravilanul prețuit în 40 fl.; 2) 16 jugere catastrale — arêtoriu și fênaț à 15 fl. = 240 fl.; 3) Dela 68 Nre de case, câte 1 măsură cucuruz à 1 fl. = 68 fl.; 4) Venitele stolare, după calcul mediu 54 fl.; 5) Dreptul de folosire a cimiteriului 10 fl., — care tôte dau un venit în sumă de 412 fl.

Aspiranții la acéstă parochie de cl. III., au până la terminul sus indicat a se presenta în parochie, pentru de a-și arêta desteritatea în cele rituale, ér până 8/20 Octomvre c. a-și trâmite documintele subscrisului protopresbiter.

Răbăgani, 4/16 Septemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: ELIA MOGA, m. p. protopresbiterul Beiușului.

—□—

Pentru deplinirea stațiunei învățătorești **Gurani-Cociuba**, cu termin până la **27 Septemvre v. a. c.**

Dotatiunea este:

1. Dela Gurani: în bani gata 84 fl., bucate 6 cubule 36 fl., lemne 24 metri 48 fl., fên 140 porțiuni 28 fl., fuióre 140 = 16 fl. 80 cr., păsulă 7 fl. Ca mortuar și cantor 30 fl., pământ 12 fl. — Suma 261 fl. 80 cr.

2. Dela Cociuba: bani gata 25 fl., bucate 2 cubule 12 fl., lemne 8 metri 16 fl., păsulă 1 fl. 50 cr., fuióre 4 fl., fên 8 fl. Ca mortuar și cantor 6 fl. — Suma 72 fl. 50 cr., — care tôte computate fac 374 fl. 30 cr.

Recurenții au se-și trimită petițiunile provêdute cu documintele necesarii până la terminul sus atins la subscrisul protopop în Beiuș.

Dat în Beiuș, 8 Septemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILIU PAPP, m. p. protopresbiterul Vașcoului.

—□—

Sê escrie concurs pentru ocuparea postului de învățător cl. I., la șcôla conf. gr. ort. rom. din **Pesac**, tractul B.-Comloș, cu termin de alegere **30 zile dela prima publicare.**

Emolumintele sunt: 350 fl. v. a., 2 jugere pământ arêtoriu și dêuë grădini estravilane, 4° paie din cari se va încălđi și sala de învățământ avênd și alesul învățător

a contribuî anualminte câte 12 fl. la cumpêrarea paielor; 10 fl. pentru conferință, 4 fl., pentru scripturistică, cortel liber cu dêuă chilii, cuină, cămară și stalog.

Dela reflectanți se pretinde se-și substêrnă recoursele ajustate cu testimoniu de cualificațiune, limba magiară și atestat de conduită morală, Pré On. Domn inspector școlar Paul Miulescu, în Nagy-Komlós, avênd a se presenta în vre-una din Dumineci ori sêrbători în s-ta biserică pentru de a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Cei cu cualificațiune vor fi preferiți.

Din ședința comit. paroch. din Pesac, ținută la 29 August v. 1893.

Thodos Magdin, m. p.

președinte.

Euthimiu Bujoru, m. p.

not. com. par

Cu consensul ppresbit. tractual: PAUL MIULESCU, m. p. inspector de șcôle.

—□—

În urma concursului publicat pentru deplinirea postului învățătoreșc dela clasa inferiôră din **Halmagiu**, nepresentându-se recurenții cualificați, se escrie de nou concurs cu terminul de alegere **10/22 Octomvre a. c.**

Emolumintele anuali sunt: a) salariu învățătoreșc 325 fl., b) pentru lemne 40 fl., din care va avea a încălđi și șcôla. c) pentru cantorat din cassa bisericeii 40 fl., d) alte venite cantorale ștolare 40 fl., de tot 445 fl., cuartir corespundătoriu și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați: recoursele provêdute cu testimoniu de cualificațiune, și din limba magiară, adresate comitetului parochial, al-e trimitite inspectorului școlar Ioan Groza, în Halmagiu.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. protop. inspector școlar.

—□—

Pentru ocuparea postului învățătoreșc din comuna **Mădrizeșci**, în comitatul diecesa Aradului, protopresbiteratul Halmagiului, cercul inspectorat școlar Iosășel, comitetul parochial deacolo, publică acest concurs cu ziua de alegere în **26 Septemvre v. (8 Octomvre n.) 1893.**

Emolumintele anuale sunt:

1) În bani gata 160 fl. v. a., 2) 8 șinice bucate jumătate grâu și cucuruz, 3) patru stêngeni lemne pentru învățătoriu, 4) Venite cantorale, 5) dreptul de a pășuna patru vite cornute.

Tôte aceste venite computate în bani, dau o sumă de 302 fl. v. a.

Reflectanți la acest post, pot fi și preparanđi absoluți, ceea-ce o vor documenta cu testimoniu preparandial în origine ori în copie; învățătorii cualificați vor ajusta petițiunile lor, cu domentele prescise de legea de învățământ. Astfel reflectanții vor trimitte petițiunile la subscrisul în Diecs, p. u. Al-Csill.

Este în interesul ambelor părți, ca reflectanții la acest post, se prezenteze la biserică mai nainte de ziua alegerii, ca se se pôta face cunoscuți poporului și vice-versă.

Comitetul parochial din **Mădrizeșci.**

Georgiu Lupșa, m. p.

preot inspector școl. cercual

—□—